תפו וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א [*] א שְׁעוּר כַּזַּיִת, יֵשׁ אוֹמְרִים (א) דְּהַיְנוּ (פ) כַּחֲצִי בֵּיצָה. הַגָּהוֹת: (ב) וְיֹאכְלֻנּוּ בְּיַחַד וְלֹא מְעַט מְעַט. (ג) וּבֵירָקוֹת צָרִיךְ לְמַעַךְ חֲלַל הָאֲוִיר שֶׁבֵּין הַיָּרָק, וּלְשַׁעַר שִׁעוּר הַכַּזַּיִת בַּיְרָקוֹת עַצְמָן וְלֹא (ג) בָּאֲוִיר שֶׁבֵּינֵיהֶם:

תפז סֵדֶר תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁל פֶּסַח. וּבוֹ ד' סְעִיפִים:

א סֵדֶר הַיּוֹם, א עַרְבִית וְשַׁחֲרִית וּמִנְחָה אוֹמֵר שָׁלֹשׁ רִאשׁוֹנוֹת וְשָׁלֹשׁ אַחֲרוֹנוֹת וּקְדֻשַּׁת הַיּוֹם בְּאֶמְצַע, אַתָּה בְחַרְתָּנוּ וְכוּ' וַתִּתֶּן לָנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ אֶת יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה (א) אֶת יוֹם טוֹב ב מִקְרָא (פ) קֹדֶשׁ

א בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ושיעור) מִדִּבְרֵי תּוֹסָפוֹת חֵלֶק ק"ג (ע"ב ד"ה חלקה).
א טוּר מֵהָא דְּרַב שֵׁשֶׁת כ"ד וְתוֹסָפְתָא פֶּרֶק ג' (דברכות הי"ד).
ב טוּר בְּסִימָן תקפ"ב בְּשֵׁם מַסֶּכֶת סוֹפְרִים (פ"ט ה"ג) וּמִנְהָג סְפָרַד וְלָזֶה הִסְכִּים בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ותתן לנו).

בֵּאֵר הֵיטֵב

אָסוּר, דָּנָר חָל עַל דָּבָר מְצָוָה. עַיִן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן רל"ט (סעי' ה, ו). וְכוֹפִין אוֹתוֹ לִשְׁאֹל עַל שְׁבוּעָתוֹ אוֹ עַל נִדְרוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ סָעִיף קָטָן א'. וְעַיִן חק יַעֲקֹב (סק"ג). הָרַב בַּעַל רֹאשׁ יוֹסֵף (אישׁ קאפח, אות א) נִסְתַּפֵּק אִם כְּשֶׁאוֹמֵר שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אוֹכַל מַצָּה סְתָם וְאַחַר כָּךְ פֵּרַשׁ נִתְּנוּ דַּמֵּה שֶׁנִּשְׁבַּע הָיִינוּ בְּלֵיל פֶּסַח מַה יְהֵא דִּינוֹ. וְעַיִן יַד אַהֲרֹן (הגה"ט) בְּאֹרֶךְ מִזֶּה:

א (פ) כַּחֲצִי. וְהַמְּגֵן אַבְרָהָם (ריש הסימן) הִכְרִיעַ דְּהַיְנוּ פָּחוֹת מִעַט מַחֲצִי בֵּיצָה עַיֵּן שָׁם, וְכֵן הִכְרִיעַ הַפְּרִי חָדָשׁ, וְעַיִן בְּחק יַעֲקֹב (סק"א) וּבְסוֹף סֵפֶר תְּשׁוּבַת חוּט הַשָּׁנִי (סי' צז). יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק מִי שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ כִּי אִם פָּחוֹת מִכַּזַּיִת מָרוֹר וְשָׁרָה אוֹתוֹ בְּמַיִם וְנִתְפַּח וְעָמַד עַל כַּזַּיִת אִם יָצָא יְדֵי חוֹבַת כַּזַּיִת אִם לָאו. עַיֵּן יַד אַהֲרֹן (הגה"ט): (ג) בָּאֲוִיר. וְהוּא הַדִּין אִם יֵשׁ חָלָל בְּמַצָּה אֵינוֹ מִצְטָרֵף, עַיֵּן פֶּרֶק ב' דְּעֵקִצִּין (מ"ח). מְגֵן אַבְרָהָם (סק"א):

א (פ) קֹדֶשׁ. וּמִנְהָגֵנוּ לוֹמַר אֶת יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה זְמַן חֵרוּתֵנוּ מִקְרָא קֹדֶשׁ זָכֶר מַצָּה בְּלֵיל פֶּסַח אַף שְׁכּוֹלֵל חֻלְיוֹט כוי מִכָּל מָקוֹם עִקַּר הַשְּׁבוּעָה עַל מַצַּת מִצְוָה, וְזֶה דְּחָה הָרִיבַ"ש שָׁם עַיֵּן שָׁם. וְגַם הָרְאָיָה מִשְּׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֶישַׁן כוי. הוּא תְּמוּהָה, דְּשָׁם כֵּיוָן שֶׁהַשְּׁבוּעָה שֶׁהוֹצִיא מִפִּיו אִי אֶפְשָׁר לְקַיְּמָהּ הִיא בְּטֵלָה לְגַמְרֵי, מַה שֶּׁאֵין כֵּן שָׁם שֶׁנִּשְׁבַּע שֶׁלֹּא יֹאכַל כוי. הוּא תְּמוּהָה, דְּשָׁם כֵּיוָן שֶׁהַשְּׁבוּעָה שֶׁהוֹצִיא מִפִּיו אִי אֶפְשָׁר לְקַיְּמָהּ הִיא בְּטֵלָה לְגַמְרֵי, מַה שֶּׁאֵין כֵּן שָׁם שֶׁנִּשְׁבַּע שֶׁלֹּא יֹאכַל כוי. וְכֵן בְּמַצָּה דְּסִכּוּיָא לֵיהּ דְּעֵל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְצָוָה שַׁפִּיר חָיְלָא שְׁפִיר יֵשׁ לוֹמַר דְּעַל יְדֵי כּוֹלֵל חָיְלָא גַּם אַמַּצָּה, וּבָזֶה מְיֻישָׁב הַר' חִסְדַּאי וְרִיבַ"ש וּבַאֲרַתִּי יָפָה בְּמָקוֹמוֹ בְּסִיָּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא):

א [בשו"ע] שְׁעוּר כַּזַּיִת כוּ'. וְעַיִן בְּיַד אֵלִיָּהוּ סִימָן כ"ו וְכ"ז וּבְנוֹדָע בִּיהוּדָה חֵלֶק א' (או"ח) סִימָן ל"ח וּבְצֵל"ח עַל פִּסְחִים בְּפֶרֶק עַרְבֵי פְּסָחִים (קטו: ד"ה והואיל), וְהָאֲרַתִּי בָּזֶה בְּסִפְרֵי בֵּית אֶפְרַיִם עַל טַרְפוֹת (ראש אפרים ח"ג) בְּקוּנְטְרֵס הַתְּשׁוּבוֹת עַיֵּן שָׁם סִימָן ט"ז וי"ז, וְשָׁם בַּאֲרַתִּי שֵׁשׁ לְחֻלַּק בְּעִנְיָן בֵּין שְׁעוּרִין לְדָבָר שֶׁהַחִיּוּב מִן הַתּוֹרָה לְדָבָר שֶׁחִיּוּבוֹ מִדְּרַבָּנָן כְּגוֹן מָרוֹר בְּזְמַן הַזֶּה וַאֲפִיקוֹמָן וְכוֹסוֹת, עַיֵּן שָׁם:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

דִּבְרֵי הַשַּׁ"ךְ, וְעַיֵּן בְּקוּנְטְרֵס אַחֲרוֹן לְסֵפֶר כְּתָבָה בְּאֻרְכָּן הָעֲזָר סִימָן קי"ח (אות ח). [וַאֲנִי כָּתַבְתִּי שָׁם דְּמַשְׁקָלָא לֹא קְשִׁיָא מִידֵי מַה שֶׁהִקְשָׁה הַחָכָם צְבִי מִתּוֹסָפוֹת דְּשְׁבוּעוֹת (כד. ד"ה אלא הן), דְּהַשַּׁ"ךְ לֹא מְיַירֵי לְעִנְיָן גּוּף חִיּוּת הַשְּׁבוּעָה דִּלְעִנְיָן זֶה אֵין מָקוֹם לְחִלּוּק הַשַּׁ"ךְ, דְּאַף דְּהַשְׁתָּא לֵיכָּא מִצְוָה מִכָּל מָקוֹם כְּשֶׁאָנוּ שָׁרִינִן חִיּוּת הַשְּׁבוּעָה עַל לֵילֵי פֶּסַח וְאָז כְּבָר הוּא מִצְוָה, וּלְכָךְ הַצָּרִךְ הַתּוֹסָפוֹת לְחַלֵּק בְּעִנְיָן אַחַר לוֹמַר שֶׁחָל הַשְּׁבוּעָה, אַךְ לְעִנְיָן אִם צָרִיךְ לְקַיֵּם הַשְּׁבוּעָה אוֹ צָרִיךְ לְקַיֵּם הַמִּצְוָה שֶׁהוּא מַשְׁבֵּעַ וְעוֹמֵד עָלֶיהָ וּבָאֱמֶת יִהְיֶה עָלָיו עֹנֶשׁ הַשְּׁבוּעָה שֶׁזֶּה תְּלוּי אֵיזֶה קוֹדֶם. בָּזֶה כָּתַב הַשַּׁ"ךְ דְּמִצָּה בֵּיוָן שֶׁאֵין הַחִיּוּב עַכְשָׁו קָדְמָה הַשְּׁבוּעָה הוּא שֶׁעַתָּה אֵין חִיּוּב וּבְהִגִּיעַ הַחִיּוּב כְּבָר הָיְתָה חִלּוּת הַשְּׁבוּעָה, וְלָכֵן לֹא הִזְכִּיר הַשַּׁ"ךְ מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת דְּשְׁבוּעוֹת כְּלָל דְּאִינְהוּ מְיַירֵי לְעִנְיָן גּוּף חִלּוּת הַשְּׁבוּעָה, וְהַדְּבָרִים בְּרוּרִים כַּאֲשֶׁר בַּאֲרָתִּי בְּמָקוֹמוֹ וְכָאן קִצַּרְתִּי. וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּקִצּוֹת הַחשֶׁן (שם סק"ג) דִּבְרֵי הָרַאֲבַ"ד בְּתִמִּים דֵּעִים (השגות הראב"ד על בעל המאור פסחים כו: אות ד) הֶבִיאוֹ הַחק יַעֲקֹב כָּאן (סק"א) וְאֵין זֶה כְּוָנַת הַשַּׁ"ךְ, גַּם מַה שֶּׁכָּתַב שֶׁהָרַב ר' חִסְדַּאי שִׁבְּשׁוּ"ת הָרִיבַ"ש (סי' שצח) הוּא כְּדִבְרֵי הָרַאֲבַ"ד, לֵיתָא, כְּמֻבְאָר שָׁם בְּתִשׁוּבוֹת הָרִיבַ"ש דְּמִכְּאָן שָׁם טָעְמוֹ מִשּׁוּם דְּאַף שֶׁכּוֹלֵל עַל מַה שֶּׁאֵינוֹ מְצָוָה מִכָּל מָקוֹם עִקַּר שְׁבוּעָה הוּא עַל דָּבָר הַמִּצְוָה, וּמִיהֵתִי מִשְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אוֹכַל

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

חָלָה עַל דָּבָר מִצְוָה. וּמִכָּל מָקוֹם (ה) אִם אָמַר קוֹנָם אֲכִילַת מַצָּת מִצְוָה עָלַי, אָסוּר בַּאֲכִילַת מַצָּה דְּנָדַר חָל אַדָּבָר מִצְוָה. אִם אָמַר (ו) שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אוֹכַל מָרוֹר שֶׁל מִצְוָה אָסוּר בַּאֲכִילַת מָרוֹר, דְּמָרוֹר בַּזְּמַן הַזֶּה דְּרַבָּנָן וּשְׁבוּעָה חָיְלָא אַמִּצְוָה דְּרַבָּנָן, וְהוּא הַדִּין בְּאָמַר שֶׁלֹּא יִשְׁתֶּה אַרְבַּע כּוֹסוֹת, וּמִכָּל מָקוֹם כּוֹפִין אוֹתוֹ שֶׁיִּשְׁאַל עַל שְׁבוּעָתוֹ. (ו) וְהוּא הַדִּין אִם אָמַר שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אוֹכַל מַצָּה בְּלֵיל שֵׁנִי שֶׁהוּא גַּם כֵּן מִדְּרַבָּנָן דִּבְקִיאִין אָנוּ בִּקְבִיעָא דְּיַרְחָא, דְּנִמְי חָיְלָא וְאָסוּר, אֶלָּא שֶׁגַּם בָּזֶה יֵשׁ לְכוֹפוֹ שֶׁיִּשְׁאַל עַל שְׁבוּעָתוֹ:

א (א) דְּהַיְנוּ כַּחֲצִי בֵּיצָה. וְדַעַת הָרַמְבַּ"ם (עירובין פ"א ה"ט) דְּכַזַּיִת הוּא כְּשָׁלִישׁ בֵּיצָה, וְעַיֵּן בַּמְּגֵן אַבְרָהָם (ריש הסימן) וּבְאוּר הַגְּרָ"א מַה שֶּׁכָּתְבוּ בָּזֶה. וּלְעִנְיַן דִּינָא בְּמִצָּה דְּאוֹרַיְיתָא (פ) כְּגוֹן בְּמִצַּוַת עֲשֵׂה דַּאֲכִילַת מַצָּה יֵשׁ לְהַחְמִיר וְלֶאֱכֹל עַל כָּל פָּנִים כַּחֲצִי בֵּיצָה [אֲם לֹא שֶׁהוּא חוֹלֶה וְקָשֶׁה לוֹ לֶאֱכֹל כַּחֲצִי בֵּיצָה (ג) יָכוֹל לִסְמֹךְ עַל הָרַמְבַּ"ם]. א וּלְעִנְיַן מָרוֹר וּכְהָאי גַּוְנָא שֶׁהוּא דְּרַבָּנָן יֵשׁ לִסְמֹךְ בְּדִיעֲבַד אִם אָכַל כְּשָׁלִישׁ בֵּיצָה, (ג) אַף לְכַתְּחִלָּה כֵּיוָן שֶׁצָּרִיךְ לִבְרֹךְ עַל הַמָּרוֹר נִרְאֶה דְּאֵין לְהָקֵל בָּזֶה, אִם לֹא שֶׁהוּא אָדָם חָלָשׁ וְקָשֶׁה לוֹ יָכוֹל לִסְמֹךְ וְלֶאֱכֹל רַק כְּשָׁלִישׁ וְכַנַּ"ל. וּלְעִנְיַן בְּרָכַת הַמָּזוֹן שֶׁשָּׁעוּרוֹ מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים בְּכַזַּיִת [וְכֵן לְעִנְיַן בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה], סָפֵק בְּרָכוֹת לְהָקֵל וְלֹא יְבָרֵךְ עַד שֶׁיֵּדַע שֶׁאָכַל כַּחֲצִי בֵּיצָה, וּלְכַתְּחִלָּה נָכוֹן לְזָהֵר שֶׁלֹּא יַכְנִיס עַצְמוֹ בְּסָפֵק בְּרָכוֹת וְיֹאכַל כַּחֲצִי בֵּיצָה אוֹ פָּחוֹת הַרְבֵּה מִשְּׁלִישׁ בֵּיצָה [פְּרִי מְגַדִּים (א"א ריש הסימן)]. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי נִרְאֶה דְּנָכוֹן לְכַתְּחִלָּה שֶׁיֹּאכַל כַּבֵּיצָה פַּת, דְּאִי לָאו

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ס) וְכוֹפִין אוֹתוֹ שֶׁיִּשְׁאַל עַל נִדְרוֹ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְקַיֵּם הַמִּצְוָה [אַחֲרוֹנִים]: (ו) פּוֹסְקִים: (ז) אַחֲרוֹנִים:

א (פ) אַחֲרוֹנִים: (ב) חַיֵּי אָדָם (כלל קל ס"א): (ג) כֵּן נִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי: (ד) הַצַּ"ח בְּפִסְחִים דף (ק"ט) [קט"ז] (ע"ב ד"ה והואיל) וְהַחֲתָם סוֹפֵר בְּחֶלֶק אוֹרַח חַיִּים בְּתִשׁוּבָה סִימָן קכ"ז: (ס) דִּלְעִנְיַן שְׁתִית רְבִיעִית יֵשׁ גַּם כֵּן נַפְקָא מִנַּהּ, דְּקַיְימָא לַן דְּרְבִיעִית הוּא בֵּיצָה וּמֶחֱצָה וְצָרִיךְ לֵידַע שִׁעוּר בֵּיצָה: (ו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א): (ז) מִשְׁנָה שָׁם (עוקצין פ"ב מ"ח) וְהוּבָא בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (סק"א), וְנִרְאֶה פָּשׁוּט דְּהוּא הַדִּין לְעִנְיַן בְּרָכַת הַמָּזוֹן בְּפַת סְפוּגִית מִשְּׁתַעֲרַת בְּכָמוֹת שֶׁהִיא:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: **א]** בשו"ע הרב (ס"א) כתב: במרור שהוא מדברי סופרים וכן כל דבר שהוא מדברי סופרים ששיעורו בכזית, יש לסמוך על האומרים שהוא פחות מעט משליש ביצה [והיינו אפילו לכתחילה], אבל לענין ברכה אחרונה וברכת המזון ששיעורו בכזית ספק ברכות להקל ולא יברך עד שיאכל כחצי ביצה, ולכתחלה יש ליזהר שלא להכניס עצמו לידי ספק ברכה ויאכל כחצי ביצה או הרבה פחות משליש ביצה בדבר שאין צריך כזית. **ב]** בשו"ע הרב (ס"ו) כתב: בקצת מקומות אומרים את יום חג המצות הזה את יום טוב מקרא קודש הזה זמן חירותנו. וכן הנוסח בסידור הרב.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תפז

(וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן ת״צ סָעִיף ג׳) זְמַן חֲרוּתֵנוּ, יַעֲלֶה וְיָבֹא, וְהַשִּׁיאֵנוּ, וְחוֹתֵם (ב) [ג]מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים. [ד]וְאִם אָמַר מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת (ג) (ג) וְחָזַר בּוֹ (ד) * תּוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר, יָצָא (ה) אֲחֵרֵי שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא (ג) יוֹם טוֹב. וְאִם חָל בְּשַׁבָּת [ה]אוֹמֵר אֶת יוֹם (ל) (ו) הַמְּנוּחַ הַזֶּה וְאֶת יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה, [ו]וְחוֹתֵם (ז) * מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת (ה) [ה] (ח) וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים. (ט) [ז]וְאִין אוֹמְרִים בִּרְכַּת מַעֲיִן (ו) שָׁבַע: ב (י) [ח]אֵין שִׁלּוּחַ צִבּוּר (ז) מְקַדֵּשׁ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת: ג [ט]שָׁכַח לוֹמַר אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ (יא) וְאָמַר יַעֲלֶה וְיָבֹא, (יב) יָצָא. הַגָּהּ: (יג) וַאֲפִלּוּ הָיָה שַׁבָּת, אִם הִזְכִּיר בְּיַעֲלֶה וְיָבֹא יָצָא (בית יוסף (ד״ה כמוב) בשם ארחות חיים). וְאִם אָמַר אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ וְהִזְכִּיר בּוֹ שַׁבָּת, אֲפִלּוּ הָכִי

ג בְּרָכוֹת מ״ט (ע״א).
ד תּוֹסְפוֹת דִּבְרָכוֹת י״ב (ע״א ד״ה לא). ה בֵּיצָה י״ז (ע״ב). ו בְּרָכוֹת מ״ט (ע״א). ז טוּר בְּשֵׁם בַּעַל הָעִטּוּר עַל שֵׁם רַבֵּנוּ נִסִּים וּשְׁאָר פּוֹסְקִים. ח טוּר בְּשֵׁם מְנַהֵג אַשְׁכְּנַז וּשְׁאָר פּוֹסְקִים. ט אֲרוּחוֹת חַיִּים.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [ה] וְיִשְׂרָאֵל. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן ת״צ סָעִיף (קָטָן) ט׳ (ד״ה מתפלל) מִדִּינִים אֵלּוּ:

בְּאֵר הַיטֵב

לִיצִיאַת מִצְרַיִם. וְאֵין אוֹמְרִים בְּאַהֲבָה מִקְרָא קֹדֶשׁ שֶׁהֲרֵי כְּבָר אָמְרוּ וַתִּתֶּן לָנוּ ה׳ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה, אֲכָל כְּשֶׁחָל בְּשַׁבָּת יֵשׁ אוֹמְרִים שְׁאוֹמְרִים שְׁתֵּי פְּעָמִים בְּאַהֲבָה, וְעַיֵּן בַּלְּבוּשׁ הַטַּעַם: (ג) וְחָזַר. פֵּרוּשׁ שֶׁחָזַר וְאָמַר מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

(ג) **יוֹם טוֹב.** רַק שֶׁטָּעָה בְּדִבּוּרוֹ. וְהַיְנוּ דַּוְקָא כְּשֶׁלֹּא הִזְכִּיר שֶׁל יוֹם טוֹב בְּאֶמְצַע אֲבָל הִזְכִּיר שֶׁל יוֹם טוֹב בְּאֶמְצַע אֲפִלּוּ חָתַם בְּשֶׁל שַׁבָּת יָצָא, וְאִם כֵּן אִם חָתַם מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים אֲפִלּוּ לֹא הִזְכִּיר שֶׁל יוֹם טוֹב בְּאֶמְצַע יָצָא. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) וְדַוְקָא בְּתִפְלָה אֲבָל בְּקִדּוּשׁ לֹא יָצָא. מָגֵן אַבְרָהָם (שם) עַיֵּן שָׁם. וְהַחַק יַעֲקֹב (סק״ד) חוֹלֵק עַל זֶה וְכָתַב דַּגַם בְּתִפְלָה אֶפְשָׁר דְּלֹא יָצָא עַיֵּן שָׁם: (ז) **הַמְּנוּחַ.** וּמִנְהָגֵנוּ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה. עַיֵּן חק יַעֲקֹב (סק״ג) וּבְיֵד אַהֲרֹן (הגה״ט): (ה) **וְיִשְׂרָאֵל.** וְאִם חָתַם מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים וְלֹא הִזְכִּיר שַׁבָּת אֵין צָרִיךְ לַחֲזוֹר. כְּנֶגֶד הַגְּדוֹלָה וּמַהֲרָ״א כֹּהֵן. אֲבָל מַהֲרַ״ם גַּלַאנְטֵ״י וּמַהֲרַ״י אַלְפַנְדְּרִ״י הִסְכִּימוּ דְּצָרִיךְ לַחֲזוֹר, וְכֵן הִסְכִּים הַפְּרִי חָדָשׁ. עַיֵּן יד אַהֲרֹן (הגה״ט): (ו) **שָׁבַע.** דְּלֹא נִתְקָנָה אֶלָּא מִפְּנֵי הַמַּזִּיקִין וּבְפֶסַח הוּא לֵיל שִׁמּוּרִים: ב (ז) **מְקַדֵּשׁ.** שֶׁאֵין עָנִי בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין לוֹ יַיִן. וּמִיהוּ נִרְאֶה לִי דְּאַף עַל פִּי שֶׁאֵין יַיִן בָּעִיר רַק בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, דְּהָא דִּמְקַדְּשִׁין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת הוּא רַק לְקַיֵּם מִנְהַג רִאשׁוֹנִים

בֵּאוּר הֲלָכָה

א * **תּוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ד). **וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגַדִּים** (א״א סק״א) **שֶׁכָּתַב דְּאֲפִלּוּ הִתְחִיל רָצָה, כָּל שֶׁלֹּא אָמַר אַרְבַּע תֵּבוֹת יָכוֹל לַחֲזוֹר וּלְתַקֵּן דְּהַיְנוּ שֶׁיֹּאמַר מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים. וְלַעֲנִיוּת דַּעְתִּי צָרִיךְ עִיּוּן גָּדוֹל בָּזֶה כֵּיוָן שֶׁהִתְחִיל בְּרָכָה אַחֶרֶת אֲפִלּוּ תֵּבָה אַחַת מִסְתַּבְּרָא דְּלֹא מְהָנֵי תִּקּוּנוֹ,** וְדוֹמְיָא דְּמַאי דְּפָסַק לְעֵיל בְּסִימָן קי״ד (ס״ו) דְּאִם שָׁכַח לְהַזְכִּיר גְּשֶׁם יוֹכִיל לְתַקֵּן אֲפִלּוּ אַחַר שְׁמֹנֶה מְחִיָּה הַמֵּתִים מִשְּׁעַם דְּכָל זֶה שַׁיָּךְ לִבְרָכָה זוֹ אֲבָל כֵּיוָן שֶׁנִּסְתַּכֵּר לִבְרָכָה אַחֶרֶת וְאָמַר אֲפִלּוּ תֵּבָה אַחַת שֶׁל הַבְּרָכָה שֶׁלְּיִשִׁית שׁוּב אֵינוֹ יָכוֹל לְתַקֵּן וְחוֹזֵר, וְכֵן כְּהַאי גַּוְנָא בְּאִם שָׁכַח יַעֲלֶה וְיָבוֹא וְנִזְכַּר אַחַר שֶׁהִתְחִיל תֵּבָה אַחַת מוֹדִים צָרִיךְ לַחֲזוֹר לְרֹצֵה, וְהָכָא נָמֵי דִּכְוָותֵיהּ, **וַאֲפִלּוּ אִם לֹא הִתְחִיל בְּרָכָה אַחֶרֶת רַק שֶׁהִסְפִּיק בְּאֶיזֶה דִּבּוּר קֹדֶם שֶׁחָזַר וְאָמַר מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים גַּם כֵּן יֵשׁ לְעַיֵּן טוֹבָא אִם מְהָנֵי שׁוּב תִּקּוּנוֹ, דְּאִפְשָׁר דְּהַשְׁלָחָן עָרוּךְ מַיְירֵי הָכָא רַק בְּשִׁתִּיקָה לְבַד.** וְעַיֵּן בְּתְשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ״א (ח״א) סִימָן ל״ה בְּטַעַם דִּבְרֵי הָרִי״ף (ברכות ו.) דְּמִשְׁמַע מִנַּיהּ דְּלָהָכִי מְהָנֵי דְּשָׁמַע בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בִּדְבָרוֹ, מִשּׁוּם דְּהָוֵי כְּמוֹסִיף שֶׁכַּח בָּאֶמְצַע, וְכֵן בְּהָאֵל הַקָּדוֹשׁ בְּשִׁפְּיִם אַחַר כָּךְ הַמַּלְךְ הַקָּדוֹשׁ דְּלָהָכִי מְהָנֵי תּוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר גַּם כֵּן מִשּׁוּם דְּהָוֵי כְּמוֹסִיף שֶׁכַּח, וּלְפִי זֶה כְּשֶׁהִסְפִּיק בְּדִבּוּר אֶחָד בָּאֶמְצַע דְּלֹא שַׁיָּךְ הַאי טַעְמָא יֵשׁ לַחֲזוֹר. וְאַף מִדְּמִדְּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת בְּרָכוֹת י״ב עַמּוּד א׳ דִּבּוּר הַמַּתְחִיל לֹא, קָצַת מִשְׁמַע דְּאֵין מַחְלִיקִין בָּזֶה, **מִכָּל מָקוֹם עַל כָּל פָּנִים דִּין זֶה צָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה, וּבְפֶרֶט בְּדִין הַנִּ״ל שֶׁהִתְחִיל בְּרָכָה אַחֶרֶת וְדַאי מִסְתַּבְּרָא דְּלֹא מְהָנֵי תִּקּוּנוֹ. אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּסִימָן תקפ״ב בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה** (ד״ה אם) **בְּשֵׁם סֵפֶר מַשֵּׂה יְהוּדָה** (שם סק״ג) **לְעִנְיַן בִּרְכַּת הַמַּלְךְ הַקָּדוֹשׁ דְּגַם שָׁם מְהָנֵי תּוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר כְּמוֹ בָּכָאן, וְשָׁם פָּסַק לְהַדְיָא דְּאִם הִתְחִיל בְּרָכָה אַחֶרֶת אַף שֶׁהוּא עֲדַיִן תּוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר חוֹזֵר, וּפְשׁוּט דְּהוּא הַדִּין בָּעִנְיָנֵנוּ:**

* **מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה** (סק״ז) **מַה שֶּׁתַּתְבְּנוּ שֶׁהִכְרַעְנוּ וְכוּ׳,** וְהַיְנוּ דְּבְנִמְרָא (ביצה יז.) אִיתָא מַחֲלֹקֶת בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל בְּשַׁבָּת יוֹם טוֹב, דְּלְבֵית שַׁמַּאי מִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה וּלְבֵית הִלֵּל שֶׁבַע, וּפוֹתֵחַ בְּשֶׁל שַׁבָּת וְחוֹתֵם בְּשֶׁל שַׁבָּת וּמַזְכִּיר יוֹם טוֹב בָּאֶמְצַע, רַבִּי אוֹמֵר אַף חוֹתֵם בָּהּ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים, וּמַסְקִינַן שָׁם דַּהֲלָכָה כְּרַבִּי. **וְכָתַב הַגְּדוֹלָה** (הגה״ט) **דְּלְדִרְעֵבֵד אִם חָתַם רַק בְּשֶׁל יוֹם טוֹב יָצָא כֵּיוָן**

מְקַדֵּשׁ וְכוּ׳. דְּעִנְיַן הַקִּדּוּשׁ הוּא כְּדֵי לְהוֹצִיא מִי שֶׁאֵין לוֹ יַיִן. וּבְפֶסַח אֵין עָנִי בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין לוֹ יַיִן בָּעִיר כִּי אִם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, אֲפִלּוּ הָכִי אֵין לְקַדֵּשׁ: **ג** (יא) **וְאָמַר יַעֲלֶה וְיָבֹא.** דְּהָרֵי מַזְכִּיר עִנְיָנוֹ שֶׁל יוֹם בְּיַעֲלֶה וְיָבֹא. (ז) וּמִיֵּירֵי שֶׁחָתַם כָּל הַבְּרָכָה כְּדִין, דְּאִם לֹא חָתַם אֲפִלּוּ אָמַר (ח) **גַּם אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ** לֹא יָצָא. וְאִם נִזְכַּר אַחַר שֶׁהִתְחִיל רָצָה חוֹזֵר לְאַתָּה בְּחַרְתָּנוּ, וְאִם עָקַר רַגְלָיו חוֹזֵר לְרֹאשׁ הַתְּפִלָּה, וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן (קכ״ב) [קי״ז] סָעִיף ה׳. וְאִם לֹא אָמַר אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ וְגַם לֹא יַעֲלֶה וְיָבֹא רַק וְהַשִּׂיאֵנוּ, אַף עַל פִּי שֶׁאָמַר מוֹעֲדִי קָדָשֶׁךָ, אִם לֹא הִזְכִּיר חַג פְּלוֹנִי בְּפֶרֶט לֹא יָצָא [דָּרְךְ הַחַיִּים (דיני תפילת יום טוב ס״ג). אֲבָל בִּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״ב) מִסְתַּפֵּק בָּזֶה]:

(יב) יָצָא. וַאֲפִלּוּ (ט) אִם נִזְכַּר קֹדֶם שֶׁחָתַם הַבְּרָכָה אֵין צָרִיךְ לַחֲזוֹר לְאַתָּה בְּחַרְתָּנוּ: (יג) **וַאֲפִלּוּ הָיָה שַׁבָּת.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּכֵיוָן שֶׁלֹּא אָמַר אַתָּה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(ב) מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים. וְאִם אָמַר מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל לְבַד (ו) לֹא יָצָא, וְכֵן בְּשַׁבָּת אִם לֹא אָמַר מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְאָמַר מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל גַּם כֵּן לֹא יָצָא, אַף שֶׁהִזְכִּיר בְּאֶמְצַע הַתְּפִלָּה שֶׁל שַׁבָּת כֵּיוָן שֶׁלֹּא חָתַם בְּשֶׁל שַׁבָּת. וְכָל זֶה בֵּין בְּקִדּוּשָׁא בֵּין בִּצְלוֹתָא: (ג) **וְחָזַר בּוֹ.** הַיְנוּ שֶׁחָזַר וְאָמַר מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים: (ד) **תּוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר.** הַיְנוּ שֶׁלֹּא (ג) שָׁהָה מִשֶּׁגָּמַר מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת (ג) רַק כְּדֵי שֶׁלֹּשׁ תֵּבוֹת. וְאִם שָׁהָה יוֹתֵר מִשִּׁעוּר זֶה, לֹא מְהָנֵי חֲזָרָתוֹ וְצָרִיךְ לַחֲזוֹר לְרֹאשׁ הַבְּרָכָה כֵּיוָן שֶׁהַחֲתִימָה הָיְתָה שֶׁלֹּא כְּהָגֵן, (ד) אַף שֶׁהִזְכִּיר שֶׁל יוֹם טוֹב בְּאֶמְצַע: (ה) **אַחֲרֵי שֶׁהוּא יוֹדֵעַ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר בְּעֵת שֶׁאָמַר בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ הָיְתָה כְּהָגֵן עַל דַּעַת לְסַיֵּם בְּשֶׁל יוֹם טוֹב, אֲבָל אִם שָׁכַח שֶׁאָמַר בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ שֶׁהָיָה סָבוּר שֶׁהוּא שַׁבָּת, אֲפִלּוּ אִם חָזַר בְּתוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר לְאַחַר שֶׁסִּיֵּם מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְסִיֵּם כַּדִּין לֹא יָצָא, אֲבָל רֹב הַפּוֹסְקִים סְבִירָא לְהוּ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא יָדַע שֶׁהוּא יוֹם טוֹב יָצָא, כֵּיוָן שֶׁנִּזְכַּר בְּתוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר וְחָתַם כַּדִּין, כֵּן פָּסְקוּ הָרַבָּה אַחֲרוֹנִים וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א שֶׁגַּם הוּא מַכְרִיעַ כֵּן לַהֲלָכָה: (ו) **הַמְּנוּחַ.** וּמִנְהָגֵנוּ לוֹמַר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה, וְנַהֲרָא נַהֲרָא וּפְשָׁטֵיהּ [חק יַעֲקֹב (סק״ג)]: (ז) **מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְכוּ׳.** וּכְדַיְיקַבֵד אִם לֹא הִזְכִּיר רַק שַׁבָּת אוֹ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים לְבַד, יֵשׁ דֵּעוֹת בֵּין הָאַחֲרוֹנִים אִם צָרִיךְ לַחֲזוֹר אוֹ לֹא, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה מקדש) שֶׁהִכְרַעְנוּ א]דְּאִם לֹא הִזְכִּיר רַק שַׁבָּת לְבַד בְּוַדַּאי אֵין לַחֲזוֹר הַבְּרָכָה מְשׁוּם זֶה: (ח) **וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים.** וְיֵשׁ אוֹמְרִים שָׁצָרִיךְ לוֹמַר יִשְׂרָאֵל בְּלֹא וָי״ו וְכֵן הִסְכִּים הַמַּהֲרַשַׁ״ל בְּפֶרֶק ב׳ דְּבֵיצָה (סי״ב), (ה) אֲבָל מִנְהָגֵנוּ כְּהַשְׁלָחָן עָרוּךְ: (ט) **וְאֵין אוֹמְרִים בִּרְכַּת וְכוּ׳.** דְּלֹא נִתְקָנָה אֶלָּא מִפְּנֵי הַמַּזִּיקִין [וְכִדְלְעֵיל בְּסִימָן רס״ח סָעִיף קָטָן כ׳ בְּמַשְׁנָה בְּרוּרָה] וּבְפֶסַח הוּא לֵיל שִׁמּוּרִים. וְאוֹמְרִים וַיְכֻלּוּ בְּקוֹל רָם וְקִדּוּשׁ שָׁלֵם אַחֲרָיו [פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ג)]: ב (י) **אֵין שְׁלִיחַ צִבּוּר מְקַדֵּשׁ וְכוּ׳.** דְּעִנְיַן הַקִּדּוּשׁ הוּא כְּדֵי לְהוֹצִיא מִי שֶׁאֵין לוֹ יַיִן. וּבְפֶסַח אֵין עָנִי בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין לוֹ יַיִן בָּעִיר כִּי אִם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, אֲפִלּוּ הָכִי אֵין לְקַדֵּשׁ: ג (יא) **וְאָמַר יַעֲלֶה וְיָבֹא.** דְּהָרֵי מַזְכִּיר עִנְיָנוֹ שֶׁל יוֹם בְּיַעֲלֶה וְיָבֹא. (ז) וּמִיֵּירֵי שֶׁחָתַם כָּל הַבְּרָכָה כְּדִין, דְּאִם לֹא חָתַם אֲפִלּוּ אָמַר (ח) **גַּם אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ** לֹא יָצָא. וְאִם נִזְכַּר אַחַר שֶׁהִתְחִיל רָצָה חוֹזֵר לְאַתָּה בְּחַרְתָּנוּ, וְאִם עָקַר רַגְלָיו חוֹזֵר לְרֹאשׁ הַתְּפִלָּה, וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן (קכ״ב) [קי״ז] סָעִיף ה׳. וְאִם לֹא אָמַר אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ וְגַם לֹא יַעֲלֶה וְיָבֹא רַק וְהַשִּׂיאֵנוּ, אַף עַל פִּי שֶׁאָמַר מוֹעֲדֵי קָדָשֶׁךָ, אִם לֹא הִזְכִּיר חַג פְּלוֹנִי בְּפֶרֶט לֹא יָצָא [דָּרְךְ הַחַיִּים (דיני תפילת יום טוב ס״ג). אֲבָל בִּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״ב) מִסְתַּפֵּק בָּזֶה]:

(יב) יָצָא. וַאֲפִלּוּ (ט) אִם נִזְכַּר קֹדֶם שֶׁחָתַם הַבְּרָכָה אֵין צָרִיךְ לַחֲזוֹר לְאַתָּה בְּחַרְתָּנוּ: (יג) **וַאֲפִלּוּ הָיָה שַׁבָּת.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּכֵיוָן שֶׁלֹּא אָמַר אַתָּה

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ה) אֵלֶיהָ רַבָּה (סק״י) וְעוֹד כַּמָּה אַחֲרוֹנִים, דְּלֹא כְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב): **(ג)** וְאַף דְּבִסִימָן ר״ו (ס״ג) פָּסְקוּ כְּמָה אַחֲרוֹנִים דְּיִדְעֲבֵד שְׁהִיָּה לֹא הָוֵי הֶפְסֵק אֲפִלּוּ יוֹתֵר מִכְּדֵי דִּבּוּר, שְׁאנִי הָתָם שֶׁלֹּא קִלְקֵל בְּהַבְּרָכָה רַק שֶׁשָּׁהָה בֵּין הַבְּרָכָה לְהַמִּצְוָה, אֲבָל הָכָא שֶׁקִּלְקֵל וְצָרִיךְ לְתַקֵּן וְאִם שָׁהָה יוֹתֵר לֹא מְהָנֵי תִּקּוּנוֹ: **(ג)** רֹב אַחֲרוֹנִים בְּסִימָן ר״ו (שם), וּלְקַמָּן עַל פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״א) שֶׁכָּתַב אַרְבַּע תֵּבוֹת: **(ז)** מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּמִסְקִנַּת הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) וּבְרַכֵּי יוֹסֵף (סק״ב) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, דְּלֹא כְּבֶאֵר הַיטֵב (סק״ג): **(ט)** חק יוֹסֵף (סק״ו): **ב (ו)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד) וְחק יַעֲקֹב (סק״י) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ט), דְּלֹא כְּשֵׁ״ז (סק״א): **ג (ז)** מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״א) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״י) וּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״ב) וְדָרְךְ הַחַיִּים (דיני תפילת יום טוב ס״ג): **(ט)** פְּרִי מְגַדִּים (שם) וְדָרְךְ הַחַיִּים (שם): **(ט) דָּרְךְ הַחַיִּים** (שם). **וְלַעֲנִיוּת דַּעְתִּי אֵין דִּין זֶה בְּרוּר:**

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו״ע הרב (שם) כתב זה אף אם חתם ביו״ט לבד שלא לחזור לראש שלא להכניס עצמו לידי ספק ברכה לבטלה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah